

ORGANISTA

Rok VIII

styczeń 2005

72

Śpiew liturgiczny i muzyka w czasie celebracji eucharystycznej.

Wskazania zawarte w Instrukcji *Redemptionis sacramentum*

Instrukcja *Redemptionis Sacramentum*, która została opublikowana w roku 2004, zawiera wiele ważnych informacji o sposobie naszego posługiwania w liturgii. Obecnie trwający Rok Eucharystii mobilizuje nas również do refleksji nad jakością naszej posługi. Proponuję więc skróconą lekturę tego ważnego dokumentu. Wybrałem te fragmenty, które najbardziej mogą odnosić się do posługi organisty i zespołów śpiewaczych. Są oni bowiem odpowiedzialni nie tylko za piękno, ale i za treść celebracji. Wybrane fragmenty opatrzyłem krótkim komentarzem w celu ułatwienia ich lektury.

ks. Stanisław Mieszczak SCJ

Kongregacja ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów, Instrukcja *Redemptionis sacramentum*, O tym co należy zachowywać, a czego unikać w związku z Najświętszą Eucharystią, 25 marca 2004. PL: Pallottinum 2004.

Każdy z posługujących w liturgii ma obowiązek poznać jej wielkie bogactwo i jej ducha. Jest to wyraz żywego trwania w Kościele.

9. Nadużycia wreszcie częściej wynikają z ignorancji, ponieważ zazwyczaj odrzuca się to, czego głębszy sens bardzo mało się pojmuje i nie rozpoznaje historyczności. Albowiem całkowicie "z natchnienia i ducha samego Pisma świętego powstały prośby, modlitwy i pieśni liturgiczne, z niego też swoje znaczenie biorą czynności i znaki"²⁰. Co do znaków widzialnych, "jakimi posługuje się święta liturgia na oznaczenie niewidzialnych rzeczywistości Bożych, zostały one wybrane przez Chrystusa lub przez Kościół"²¹. Wreszcie struktury i formy świętych celebracji,

zgodnie z tradycją każdego obrządku, tak Wschodu, jak i Zachodu, zgadzają się z Kościołem powszechnym również co do zwyczajów powszechnie przyjmowanych przez apostołską i nieprzerwaną tradycję²², jakie Kościół ma obowiązek wiernie i starannie przekazać przyszłym pokoleniom. Tego wszystkiego mądrze strzegą i chronią przepisy liturgiczne.

Istotne znaki w liturgii nie mogą podlegać kaprysom i upodobaniom celebrujących. Są one narzędziem, które niesie Chrystusową łaskę zbawienia. Kościół jest ich strażnikiem i On jedynie ma prawo je wyjaśniać, jak prawdy wiary.

10. Sam Kościół nie ma władzy nad tym, co zostało ustanowione przez Chrystusa i co stanowi nie podlegającą zmianom część liturgii²³. Gdyby natomiast został zniszczony związek, jaki sakramenty mają z samym Chrystusem, który je ustanowił, i z wydarzeniami, które poprzedziły założenie Kościoła²⁴, w niczym nie pomogłoby to wiernym, owszem, poważnie by im zaszkodziło. Święta bowiem liturgia jak najściślej łączy się z podstawami wiary²⁵, stąd użycie tekstów i obrzędów nie zatwierdzonych prowadzi do tego, że owa konieczna więź między *lex orandi* a *lex credendi* albo zostaje pomniejszona, albo zanika²⁶.

Wszystkie zabiegi duszpasterskie oraz posługi w liturgii mają za cel pomóc uczestnikom liturgii zbliżyć się do Chrystusa, do Jego zbawczego Słowa. Niepodważalny walor ma tutaj także doświadczenie wynikające z tradycji.

39. W celu zwiększenia i ukazania czynnego uczestnictwa wiernych niedawna odnowa ksiąg liturgicznych dowartościowała, zgodnie z intencją Soboru, aklamacje ludu, odpowiedzi, psalmy, antyfony, pieśni, jak również czynności czy gesty oraz postawę ciała, nadto zatroszczyła się o wprowadzenie w odpowiednim czasie obowiązku świętego milczenia, przewidując również w rubrykach części należące do wiernych⁹⁹. Poza tym pozostawiono więcej miejsca dla pożytecznej inwencji, która polega na tym, że każda celebrowana winna być dostosowana do potrzeb, zdolności percepcyjnych, duchowego przygotowania i temperamentu uczestników, zgodnie z możliwościami stworzonymi w ramach przepisów liturgicznych. W wyborze pieśni, melodii, modlitw i czytań biblijnych oraz w homilii, w przygotowaniu modlitwy wiernych, w wypowiedzianych niekiedy zachętach oraz w ozdabianiu budynku kościoła stosownie do okresu liturgicznego istnieje duża możliwość wprowadzania do każdej celebrowanej pewnego urozmaicenia, aby dzięki temu ujawniło się wyraźniej również bogactwo tradycji liturgicznej oraz aby celebrowanej, z uwzględnieniem potrzeb duszpasterskich, został świadomie nadany szczególny rys, tak by uczestnikom ułatwić przeżycie wewnętrzne. Należy jednak pamiętać, że moc czynności liturgicznych nie zawiera się w często zmienianych obrzędach liturgicznych, lecz w słowie Boga i w sprawowanej tajemnicy, w które należy coraz głębiej wnikać¹⁰⁰.

Formuły liturgiczne mają absolutne pierwszeństwo przed tym co stanowi jedynie interpretację i pomoc w ich rozumieniu.

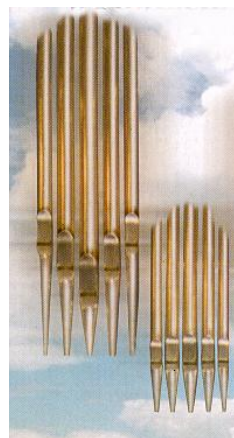
53. W czasie gdy celebrujący kapłan wypowiada Modlitwę eucharystyczną, "nie można wykonywać innych modlitw ani śpiewów; nie wolno też wtedy grać na organach ani na innych instrumentach"¹³², chyba że podczas prawnie zatwierdzonych aklamacji, o których mowa poniżej.

Odpowiedzialni za liturgię: kapłan, ministranci, organista, zespoły śpiewacze, mają odpowiedzialność za przygotowanie i przebieg celebracji liturgicznej wobec zgromadzonego Ludu Bożego. Ma ona służyć konkretnej wspólnotcie i być zgodna z przepisami Kościoła.

58. Wszyscy wierni mają również prawo, by sprawowanie Eucharystii we wszystkich jej częściach zostało tak troskliwie przygotowane, aby słowo Boże było w niej godnie i skutecznie głoszone i wyjaśniane, aby zgodnie z przepisami pieczołowicie została zachowana możliwość wyboru tekstów liturgicznych i obrzędów, a słowa pieśni podczas celebracji liturgii strzegły i właściwie ożywiały ich wiarę.

O krakowskich organach

krótkie historyjki

3. Święta Barbara

W cieniu, choć po południowej stronie Bazyliki Mariackiej, św. Barbara z najpiękniejszą, według konserwatorów, balustradą przed ołtarzem. I mógłbym na tym zakończyć bo organy Braci Rieger – II/P w fatalnej kondycji. Mechanizm stożkowy z nieszczelnym multipleksem – nie da się tego nastroić. Ale jakby pozazdrościł wnętrzu – osobiście uważam, że ma jeden z ładniejszych stylowych kontuarów. Pomimo wielu wad dobry organista potrafi zagrać tak, aby je ukryć. Co często ma miejsce podczas niemieckojęzycznych nabożeństw, uświetnianych stojącymi na wysokim poziomie wykonaniami pereł muzyki poważnej.

Lech Skoczylas

Kolędy

Po spożyciu wieczerzy wigilijnej wszyscy domownicy resztę wieczoru spędzali na śpiewaniu kolęd. W XV i XVI wieku przeważnie tłumaczono je z łaciny lub czeskiego. Rozkwitły w XVII i XVIII w. (pastorałki, kolędy zakonne). O autorach tych pieśni mało wiemy. Jan Żabczyk zebrał w XVII w. znane wówczas kolędy „Symfonje anielskie czyli

Kolenda". Wśród nich znalazła się m.in. dawna kolęda „Przybieżeli do Betleem pasterze...”. Autorem kolędy „W żłobie leży” jest prawdopodobnie Piotr Skarga, a autorstwo kolędy „Bóg się rodzi, moc truchleje” przypisuje się Franciszkowi Karpińskiemu. Słowa innej znanej kolędy - "Mizerna, cicha stajenka licha" napisał Teofil Lenartowicz.

Dorota Nawalany
za <http://eduseek.interklasa.pl/artykuly/artikul/ida/2953/>

Propozycje pieśni

01.01 – Świętej Bożej Rodzicielki

w: - Nowy rok bieży, S 62
p: - Anioł pasterzom, zwr.1,2,4, S 38
k: - Ach witajże pożądana, S 35 *lub*
Chrystus, Chrystus, Ww t.III,2: 124
d: - Tryumfy Króla niebieskiego, S 74
z: - Dzisiaj w Betlejem, S 48 *lub* Rozwinęła się lilija, Ww t.I,1: 95

02.01 – 2 niedziela po BN

w: - Gdy się Chrystus rodzi
p: - Dziecina mała, Ww t.I,1: 57
k: - Dzieciątko się narodziło, S 47
d: - Z narodzenia Pana, S 82
z: - Pan z nieba i z łona, S 65

06.01 – Objawienie Pańskie

w: - Mędrcy świata, Ww t.I,1: 72
p: - O gwiazdo Betlejemska, S 63
k: - O mili Królowie, S 92
d: - Z nieba wysokiego, S 83
z: - Wesołą nowinę, s 75 *lub* O mili Królowie, S 92

9.01 – Święto Chrztu Pańskiego

w: - Niepojęte dary dla nas daje, Ww t.I,1: 80, *na pokropienie*: Przez chrztu świętego wielki dar, S 652
p: - W żłobie leży, S 79
k: - Jezusa Narodzonego, S 52
d: - Radośnie Panu, S 529
z: - O Gwiazdo Betlejemska, S 63.

16.01 – 2 niedziela zwykła

Nasz Zbawiciel
w: - Głos Imię Pana, S 504
p: - Wesołą nowinę, S 75
k: - Oto święte Ciało Pana, S 239
d: - Radośnie Panu, S 529
z: - Bóg się z Panny narodził, S 42

23.01 – 3 niedziela zwykła

Ewangelia przynosi uwolnienie
w: - Śpiewajcie Panu pieśń nową, Ww t.III,2: 191
p: - Z nieba wysokiego, S 83
k: - Ja wiem w kogo ja wierzę, S 220
d: - Jeden Chleb, S 221
z: - Idźcie na cały świat, Ww t.III,2: 140

25.01 – Nawrócenie św. Pawła

w: - Boże, obdarz Kościół Twój, S 490
p: - Nie było miejsca dla Ciebie,
k: - Ja wiem w kogo ja wierzę, Ww t.III,1: 23
d: - Chrystus, Chrystus, S 495
z: - Za rękę weź mnie, Panie, S 538

30.01 – 4 niedziela zwykła

Pomoc Boża potrzebującemu
w: - Być bliżej Ciebie chcę, S 493
p: - Narodził się Jezus Chrystus, S 58
k: - Przyjdźcie do Mnie wszyscy, S 248
d: - O Panie, Ty nam dajesz, S 236
z: - Złącz, Panie, miłujących Cię, S 539

Bardzo prosimy o przesyłanie na poniższy adres wszelkich sugestii, uwag i informacji odnośnie biuletynu jak i życia liturgicznego w parafiach oraz wydarzeń w środowisku organistów. **Redakcja** dodatku do Biuletynu duszpasterskiego *Organista*: 31-004 Kraków, ul. Franciszkańska 3, we wtorki 14.00-15.00 tel. (12) 62 88 127; e-mail: rtyrala@diecezja.krakow.pl Zobacz: www.aso.diecezja.krakow.pl oraz www.diecezja.krakow.pl/muzyka .